

פרשת כי תצא

מאמר כי תצא למלחמה ועל אויבך.

(א) כי תצא למלחמה על אויבך. ר"ש פתח, זנח ישראל טוב אויב ירדפו. מאי זנח ישראל טוב. דא יצר הטוב, דשלמה מלכא קרייה טוב. דכתיב, טוב ילד מסכן וחכם. אויב ירדפו, דא יצר הרע, דאיהו שנאיה דב"נ, דשלמה מלכא קרייה שונא. דסגיאין שמהן אית ליה, דכתיב, אם רעב שונאך האכילהו לחם. ודא היא אורייתא קדישא. כד"א, לכו לחמו בלחמי.

(ב) וע"ד בעי ב"נ לשוואה מלין דאורייתא עליה, בגין דיהא תבירא ביה, דלית ליה קטרוגא ליצר הרע, א בר מלין דאורייתא. וע"ד כתיב, והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך. על תרי יצריך.

חלופי גרסאות

א נ"א כז (קראקא).

מסורת הזהר

(א) (דברים כא.) (ב) (הושע ח) (ג) (קהלת ז) וירא שכנ.

(ד) (משלי כה) וישלח קסח תק"ח ד קיו ט"ב.

(ה) (שם ט) ויצא שפד. (ו) (דברים ו) ואתחנן קמח קנב זהר חדש דף צי טור א.

כי תצא למלחמה על אויבך

הסולם

מאמר

מאמר כי תצא למלחמה על אויבך

(א) כי תצא למלחמה על אויבך: ר"ש פתח, זנח ישראל טוב אויב ירדפו. מהו, זנח ישראל טוב. זה הוא היצר הטוב, ששלמה המלך קראו טוב. שכתוב, טוב ילד מסכן וחכם. עהוא היצר הטוב. אויב ירדפו, זהו היצר הרע, שהוא אויב האדם. ששלמה המלך קראו שונא, שהרבה שמות יש לו, שכתוב, אם רעב שונאך האכילהו לחם. ולחם, זו היא (דס"י דף נ"ח ט"ד)

(ב) וע"ד בעי ב"נ זכר: וע"כ צריך האדם לשים עליו על היצה"ר, דברי תורה, כדי שיהיה נשבר. כי אין צורך ליצר הרע, חוץ מדברי תורה. וע"כ כתוב, והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך. עהיה די אם היה כתוב על לבך, אלא שפירושו על שני יצריך. עהס שני לבבות.

א"ל

ג) א"ל רבי יהודה, יצר הטוב מאי בעי מלין דאורייתא. א"ל, יצר הטוב אתער בהו, ויצר הרע אתכנע בהו.

ד) וע"ד כי תצא למלחמה על אויביך ב דא איהו יצה"ר. דאנן צריכינ למיפק לקבליה במלין דאורייתא, ולקטרגא ליה, וכדין יתמסר בידא דבינ. כמה דאתמר, ונתנו ה' אלהיך בידך ושבת שביו.

ה) א"ר שמעון, ווי על דא ווי על דא, ז תחת עבד כי ימלוך ונבך כי ישבע לחם. דהא יצר הטוב אשתבאי בידיה, ואיהו מלך עליה.

ו) אשת יפת תאר, דא היא נשמתא. כד"א, ח אשה יראת ה' היא תהלל. דהא בכל יומא ויומא, אינון סיען ומנהיגין דנשמתין, ואינון סיען ומנהיגין דיצר הרע, אינון בקטרוגא תדירא, מקטרגין אלין באלין, וכל שייפין דגופא בצערא בינייהו, בין נשמתא ובין יצה"ר.

ז) והבאתה אל תוך ביתך, דאתרכת מתמן. ט ושפחה כי תירש גבירתה. וכבר אוקמינא מלין. וגלחה את ראשה ועשתה את צפרניה, ותדכי מההוא זוהמא דאטיל בה נחש.

ח) והסירה את שמלת שביה, מאינון כסו דמסאבא וזינין בישין מחובא דעגלא. דהא בקדמיתא ג הויא להו לבושי קודשא, דקבילו בטורא דסיני. וכד עבדו ית עגלא, אעדו מנייהו אינון לבושי יקר, דכתיב י ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ז) (משלי ל) ת"ז ד' ב. ז"ח בראשית אות קפח. ב ג"א דאיהו (קראקא). ג ג"א הוייאן ליה (קראקא).
 ח) (שם לא) חיי שרה יז סקורי שסה ת"ז בהקדמה
 ד' ה' : לעיל כי תשא אות ער. ט) (שם ל) בשלח זהר חדש וף צא ט"ז. י) (שמות לג) ב"ב רצו.

מאמר

הסולם

כי תצא למלחמה על אויביך

היא תהלל. כי בכל יום ויום, אלו האגודות והמנהיגים של הנשמות, ואלו האגודות והמנהיגים של היצר הרע הם בשנאה תמיד, צודרים אלו על אלו, וכל אברי הגוף הם בצעד ביניהם, בין הנשמה, ובין היצר הרע.

ג) א"ל רבי יהודה וכו' : אמד לו רבי יהודה, היצר הטוב למה צריך דברי תורה. אמר לו, היצר הטוב מתערר בדברי תורה. והיצר הרע נכנע ג"י דברי תורה.

ד) וע"ד כי תצא וכו' : וע"כ, כי תצא למלחמה על אויביך, זה הוא היצר הרע, שאנו צדיקים לצאת כנגדו עם דברי תורה, ולצודר אותו, ואז יהיה נמסר בידי האדם. כמו שנאמר, ונתנו ה' אלקיך בידך ושבת שביו.

ה) א"ר שמעון ווי וכו' : א"ר שמעון, אוי על זה, או על זה, תחת עבד כי ימלוך ונבל כי ישבע לחם. כי היצר הטוב נשבה בידו של היצר הרע, והוא מלך עליו.

ו) אשת יפת תואר : זו היא הנשמה. כמו שאתה אומר, אשה יראת ה', שהיא הנשמה.
 (דפו"י וף ג"ח ט"ז) 780

ז) והבאתה אל תוך ביתך : היינו הבית שגורשה משם. שעל זה נאמר ושפחה כי תירש גבירתה, שהשפחה, שהיא היצה"ר, נכנסה אל הבית, והגברת, שהיא הנשמה גורשה משם. ועתה חזר והביא את הנשמה אל הבית, וכבר העמדנו הדברים. וגילחה את ראשה ועשתה את צפרניה, היינו שתטהר מאותה הזוהמא שהטיל בה הנחש. בנשמה.

ח) והסירה את שמלת שביה : היינו מאלו לבושי הטומאה, והמינים הרעים שהיו לה

(ט) ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים, דא היא ירחא דאלול, דביה סליק משה לטורא, למבעי רחמין קמי קב"ה, בגין דישתביק לישראל על ד חובא דעגלא. ובגין דא ה ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים, בגין דגלי ערייתא דקב"ה וערייתא דאורייתא. כד"א, (ו) ערות אביך וערות אמך לא תגלה. וע"ד אמר, (ז) פלגי מים ירדו עיני על לא שמרו תורתך.

(י) והוּו ישראל רחיקין ממלכא כל ההוא זמנא, עד יומא דכפורי, דנחית משה * מן טורא, והוּו ישראל בתעניתא כל ההוא יומא. וכדין אתדבק מלכא במטרונייתא. כד"א, (ח) ואחר כן תבא אליה ובעלתה והיתה לך לאשה.

(יא) וגזרו קיימא עם קב"ה, דלא יפלחון עוד פולחן נוכראה. כד"א (י) הנה אנכי כורת ברית נגד כל עמך וגו'. וכתוב תמן, (ט) אלהי מסכה לא תעשה לך. ועל דא ומכר לא תמכרנה בכסף, לא תשקר בנשמתך, בגין דחלן דכסף. כד"א, (י) לא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב לא תעשו לכם.

(יב) זכאין אינון ישראל, דקב"ה גזר עליהון תעניתא ביזמא דין. דכתיב, (ט) כי כל הנפש אשר לא תעונה בעצם היום ונכרתה מעמיה. בגין דיתכפר להון כל חוביהון. דכתיב, (ז) כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו. עד כאן

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ד ה"ג בדפוס מונקאטש במרובעים ג"א עגלא ול"ג חובא (דפוסים ראשונים). ה ג"א ל"ג ובכתה (דפוסים ראשונים).

(ז) (ויקרא יח) ב"א קסח לעיל אחרי אות סט. (תהלים קיט). (ח) (דברים כא). (י) (שמות לד) תק"ח ד' צח ט"ד קו ט"ו. (ט) (שם) תצוה מט. (שמות כ) יתרו תצט ת"ז תס"ו ד' צג. (ט) (ויקרא כג). (ז) (שם טז) תרומה קנו.

מאמר

הסולם

כי תצא למלחמה על אויביך

ישראל בתענית כל אותו היום. ואו נתדבק המלך בהמלכה. כש"א. ואחר כן תבא אליה ובעלתה והיתה לך לאשה.

(יא) וגזרו קיימא עם וכר: וכרתו ברית עם הקב"ה, שלא יעבדו עוד עבודה זרה. כש"א, הנה אנכי כורת ברית נגד כל עמך וגו', וכתוב שם, אלהי מסכה לא תעשה לך. וע"כ, ומכר לא תמכרנה בכסף. שפירושו, לא תשקר בנשמתך בשביל אלהי כסף. כש"א לא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב לא תעשו לכם.

(יב) זכאין אינון ישראל וכר: אשרי הם ישראל, שהקב"ה גזר עליהם תענית ביום הזה. כי כתוב, כל הנפש אשר לא תעונה בעצם היום הזה ונכרתה מעמיה. כדי שיתכפרו להם כל חטאתיהם. שכתוב, כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו.

לה מחטא העגל. כי בתחילה היו להם לבושי קודש שקבלו בהר סיני, וכשעבדו את העגל הוסרו מהם לבושי יקר אלו. שכתוב, ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב.

(ט) ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים: ירח ימים, היינו ירח אלול. שאז הוא זמן תשובה. שבו, עלה משה אל ההר לבקש רחמים לפני הקב"ה כדי שיכפר לישראל על חטא העגל. ומשום זה, ובכתה את אביה ואת אמה וגו', משום שגילה את ערות הקב"ה, שהוא אביה של הנשמה, וערות התורה, שהיא אמה של הנשמה. כש"א, ערות אביך וערות אמך לא תגלה. וע"ז אמר, פלגי מים ירדו עיני על לא שמרו תורתך.

(י) והוּו ישראל רחיקין וכר: והיו ישראל רחוקים מן המלך, שהוא הקב"ה, כל אותו זמן מר"ח אלול עד יום הכפורים. שאז נשלמו ארבעים יום, וירד משה מן ההר. והיו

(יז) ועוד ראייה אחרת, (ט) יולד בן לנעמי. וכי לנעמי יולד, והלא רות ילדתו. אלא ללמד, שזה עובד הוא היה מ מחלון, ומית בלא נ בנין. (יח) ובגין כך תחמי, ב"ג צדיק ורע לו. דילמא זימנא אחריתי אתא לעלמא, ולא הוה זכאי כל כך, ומת בענין זה, וכדו השתא כד עאל להאי עלמא, מנכה חוביה, והדין הוא צדיק ורע לו. (יט) וכמו כן רשע וטוב לו. דילמא אתא זימנא אחרת, ומת בלא בנין, והוה זכאי ולא גמור, והשתא משלם ליה מזכותיה בעלמא דין. ודא הוא (ת) כי ישרים דרכי ה' וצדיקים ילכו בהם. (כ) והא דאמרן (א) כי ישבו אחים יחדיו. ר' יצחק אמר, כי ישבו אחים, שיכירו בלבם שהם אחים. (ב) וכד'א, (ג) וישב ה' מלך לעולם. (ד) במה דאשתמודעין דהוא מלכא על כולא. (כא) ומת אחד מהם ובן אין לו, הא אם הוה ליה בנין, לא אצטריך. רבי תנחום אמר רבי יוסי, יבמה יבא עליה, למאי אצטריך. דלא נ לאמעוטי מדמיונא דכליל כל דמיונין. (כב) רבי יצחק פתח, (ג) יש אחד ואין שני גם בן ואח אין לו. יש

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

נ ג"א מוסיף מחלון וכליון ומיתו בלא בנין (חינצ'א) ג"א מחלון וכליון דמיתו סלגי גוסא דלא אנסיבו ומיתי בלא בנין (קראקא). נ ג"א מיסיף בנין וי"א מחלון לבדו היה (חינצ'א בסוגריים). ס ה"ג הסלם ג"א כמה (דפ"סים ראשונים). ע ג"א למעוטי (דפ"סים ראשונים).

(ש) (רות ד) ת"ז תליא ד עה : ז"ח ד פט ט"ג (ה) (הושע יד) וישלח מב ז"ח בראשית אית צט ד' עג ס"א רב"ק"ח ד' קז ט"ב קכ ט"ב ט"ג. א) (דברים כה) ויצא קפח כי תצא צו. ב) (תהלים כט) ב"ב שפג נח קיד תצוה קמג סקודי קכה ז"ח נח אית ס. ג) (קהלת ד) וישב קסה.

הסולם

מאמר

מת בלא בנין בא פעם ב' לעולם

כי ישרים דרכי ה' וצדיקים ילכו בהם ורשעים יכשלו בהם.

(כ) והא דאמרן כי וגר': וזה שאמרנו, כי ישבו אחים יחדיו. ר' יצחק אמר, כי ישבו אחים, פירושו, שיכירו בלבם שהם אחים כש"א וישב ה' מלך לעולם. שוישב פירושו, במה שמכירים שהוא מלך על כל.

(כא) ומת אחד מהם ובן אין לו: אבל אם היו לו בנין אינו צריך ליבוס. דבי תנחום אמר ר' יוסי, יבמה יבא עליה, למה צריך. הוא כדי שלא למעט מדמיון הכולל כל הדמיונות. שה"ס המלכות, שעליה נאמר, וביד נביאים ארמה. שממנה נמשכות הנשמות והמת בלא בנין, ממעט התפשטות הנשמות לעולם מן המלכות, ונמצא ממעט אותה.

(כב) רבי יצחק פתח וכו': רי"פ, יש אחד

(יז) ועוד ראייה אחרת וכו': ועוד ראייה אחרת. שכחוב, יולד בן לנעמי. שואל, וכי לנעמי יולד, והלא רות ילדתו. אלא שהוא ללמד, שעובד בן רות הוה הוא היה מחלון שנחגלגל בו, שמת בלא בנין. הרי שהמת בלא בנין מתחלגל פעם אחרת.

(יח) ובגין כך תחמי וכו': ומשום זה תראה, אדם צדיק ורע לו. כי אולי כבר היה פעם אחרת בעולם, ולא היה צדיק כל כך, ומת בענין זה. דהיינו שלא עשה תשובה. ולכן עתה כשבא לעולם גורעים ממנו חטאו, וזה הוא צדיק ורע לו.

(יט) וכמו כן רשע וכו': וכמו כן רשע וטוב לו. כי אולי היה פעם אחרת בעולם, ומת בלא בנין. והיה צדיק שאינו גמור, ועתה משלמים לו מזכויותיו בעולם הזה. וזה הוא.

(דפו"י דף ג"ט ס"א)

אחד, דין הוא ב"ג דיתפטר מעלמא הדין חסר מן טבתא, דהוא חד, ולית ליה זכותא למעבד תניין. דתניא, א"ר יצחק, האי מאן דאתפטר מן עלמא הדין יחיד בלא תניין, איתמעט וישתיצי מדמיונא דכליל כל דמיונין. (ג) טובים השנים מן האחד. מ"ט. משום דכתיב אשר יש * להם שכר טוב בעמלם. א"ר יצחק, ת"ח, דכתיב קרא, (ד) כי אם יפלו האחד יקים את חברו, בההוא דמיונא. ואילו האחד שיפול, ואין שני להקימו.

מאמר היבום

(כד) רבי יהודה שלח ליה לר' אבא, אמר, אתון דקיימתון קמי מאריהון דמתניתין, מ"ט יבמה יבא עליה להקים שם המת, ולא באשה אחרת. (כה) שלח ליה, (ה) פר"א למוד מדבר באות נפשה שאפה רוח. איתרגיש רבי יהודה, ואמר, ודאי דא היא רזא דחכמתא, משמע דאמר שאפה רוח, רוח ממש.

(כו) ואזלא הא כהאי דא"ר יוסי דכתיב, (ו) ובכן ראיתי רשעים קבורים ובאו. ובאו ממש. א"ר יצחק, ומתפרש מלה, במאי דכתיב באות נפשה דמשמע דאפילו ארוסה, ואפילו בעולה אתיין בתועלתא דהאי מלה. (כז) (ז) והיה הבכור אשר תלד יקום וכו'. ומ"ט הבכור, ולא השני ולא השלישי. א"ר יודן, הבכור והראשון על כל פנים של מת הוא, ודעתייהו דתרויהון בזווגא קדמאה במיתא.

מסורת הזהר

(ז) (שם. ה) (ירמיה ב) ויחי לא. ו) (קהלת ח) חיי שרה קצח תק"ח ד' קיד ט"ב. ז) (דברים כה) סנחס מה.

הסולם

מאמר

היבום

(כה) שלח ליה פרא וגו': שלח לו. פרא למוד מדבר באות נפשה שאפה רוח. פירוש. פרא, היינו היבמה, שהיתה, למוד מדבר, דהיינו שישבה עם איש שאין לו בנים שהוא כמדבר, כשמתיבמת, באות נפשה שאפה רוח. נרגש ר' יהודה ואמר, ודאי הוא זה סוד החכמה, שמשמע, משאמר, שאפה רוח, היינו רוח ממש. כלומר, שרוח המת בלי בנים מתגלגל במעיה של היבמה. (כו) ואזלא הא כהאי וכו': וזה הולך כמו שאמר ר' יוסי, שכתוב, ובכן ראיתי רשעים קבורים ובאו. היינו ובאו ממש. כלומר שנתגלגלו פעם שנית לעולם. א"ר יצחק, ומתבאר הדבר, ממה שכתוב, באות נפשה, שמשמע שבין שהיא ארוסה ובין שהיא בעולה באות בתועלת הדבר הזה, שרוח המת יתגלגל בה, כנ"ל.

אחד ואין שני גם בן ואח אין לו. יש אחד, זהו אדם הנפטר מהעולם הזה חסר מן טוב, שהוא אחד, ואין לו זכות לעשות שני. שלמדנו. א"ר יצחק, מי שנפטר מהעולם הזה יחיד בלא שני, דהיינו בלי בנים הוא מתמעט וכלה מהדמיון הכולל כל הדמיונות. שהוא המלכות. כנ"ל.

(ג) טובים השנים מן וגו': טובים השנים, דהיינו מי שיש לו בן. מן האחד נמני שהוא יחיד ואין לו בן. מהו הטעם. הוא משום שכתוב, אשר יש להם שכר טוב בעמלם. א"ר יצחק בוא וראה, שמקרא כתוב, כי אם יפלו האחד יקים את חברו. דהיינו באותו הדמיון, שהוא המלכות, שהיא אמה של נשמתו. ואלו האחד שיפול ואין שני להקימו.

(כד) ר' יהודה שלח וכו': ר"י שלח לו לרבי אבא. אמר. אתם, שאתם עומדים לפני בעלי המשנה. מהו הטעם, יבמה יבא עליה להקים שם המת, ולא באשה אחרת.

(דסו"י דף ג"ט ט"א י' ט"ב)

מאמר החליצה

(כח) תניא, א"ר יוסי, ועלתה יבמתו השערה אל הזקנים, האי מלה חוצפא אתחזי. א"ר יהודה, ח"ו דחוצפא הוא, אלא לאתחזאה טיבו דבעיאי למעבד עם מיתא, ואיהו לא בעי, ולפיכך עבדית ליה קלנא קמי כולא. (כט) מאי קלנא עבדית ליה. דכתיב, וירקה בפניו, להכלם בפני הכל, אשר לא יבנה את בית אחיו. וקרא כתיב, וירקה ואמרה ככה כו'. כמד"א, (מ) ואביה ירק ירק בפניה הלא תכלם.

(ל) רבי אבהו אמר ר' יוחנן, פ צהבה וירקה רוקא, דמתחזי לכולא דאיהו רוקא, ולא צ מים, ולא ק דאתכסי בעפרא.

(לא) ההיא איתתא, דאתת לקמיה דרבי שמעון, ורמת רוקא, וחזי בה דאכלת בההוא שעתא, ולא הוי מתחזי רוקא, ולא אתעבידת ההוא יומא, ולבתר אמלכו ואזדווגו דא עם דא.

(לב) ומי עביד ר' שמעון הכי, והתנן אי אמלכו קודם דתסתלק קמי דיינא יאות, ומדתשרי סיניה קמי דיינא לא.

(לג) א"ר יהודה, שאני ההיא איתתא, דעד לא ט עבדו דא עם דא, אלא דארמית רוקא למחזי, ולא ה הוה כשרא ואזלו ואזדווגו דא עם דא לבתר.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

פ היג הסלם ג"א צהבה ול"ג וירקה דפוסים ראשונים
 ג"א וירקה ול"ג צהבה (מונקאטש במריכעיס). צ ג"א
 חייב (קראקא). ק ג"א אתכסי (דפוסים ראשונים). ר ג"א ורקא (קראקא). ש ג"א עבדת (דפוסים ראשונים).
 ת ג"א הו (קראקא).

החליצה

הסולם

מאמר

כעס רוק הנראה לכל שהוא רוק, ולא מים, ולא שיתכסה בעפר. צהבה פירושו כעסה. כי תרגום כעס הוא צהב (שח"א א' ו').

(לא) ההיא אתתא דאתת וכו': ההיא אשה שבאה לפני ר' שמעון, והטילה רוק, וראה בה, שאכלה בעת ההיא, והרוק לא היה נראה. והחליצה לא נעשתה. אח"כ התנחמו, ונזדווגו זה עם זה.

מאמר החליצה

(כח) תניא א"ר יוסי וכו': למדנו אד"י, ועלתה יבמתו השערה אל הזקנים יגו'. דבר זה נראה כעזות פנים. א"ר יהודה, חס ושלום. שתהיה חוצפה, אלא להראות הטוב שצריכים לעשות עם המת, והיבם לא רצה, ולפיכך עושה לי ביוון לפני הכל.

(כט) מאי קלנא עבדית וכו': שואל, איזה ביוון עושה לו. ומשיב, שכתוב, וירקה בפניו, להכלימו לפני הכל, אשר לא יבנה את בית אחיו. ומקרא כתיב, וירקה ואמרה ככה וגו'. כש"א, ואביה ירק ירק בפניה הלא תכלם.

(לב) ומי עביד ר' שמעון וכו': שואל, ואיך עשה רבי שמעון כך. והרי למדנו, אם התנחמו קודם שעלה הדבר לפני הדיין יפה. אבל משחלצה נעלו לפני הדיין, לא. אינס יכולים להתנחם.

(לג) א"ר יהודה שאני וכו': אר"י, משונה האשה ההיא, שבאה לפני ר"ש, שעוד לא עשו כלום זה עם זה, אלא שהטילה רוקה לבדקה, ולא היה כשר. והלכו אח"כ ונזדווגו זה עם זה.

(ל) רבי אבהו אמר וכו': ר"א אמר ר' יוחנן, כעסה וירקה, כלומר שתירק מתוך (דפו"י דף ג"ט ס"ב)

וחלצה

לד) וחלצה נעלו, כמד"א ט) חלץ מהם. רבי יהודה אמר רבי חייא, כתיב, י אל תקרב הלום של נעליך מעל רגליך, וכי א מנעל מטהר את המקום, או מטמא את המקום. ב אלא א"ר אבא, מלמד שצוה לו הקב"ה בדרך כבוד להתפרש מאשתו ג מכל וכל. במשה כתיב נעליך, וביהושע כתיב נעליך, שלא יתפרש מאשתו מכל וכל, אלא לעתים מזומנים.

לה) כי המקום אשר אתה עומד עליו. מקום יש לך במעלה גדולה משאר בני אדם, מדרגה הנקראת ד קודש. וע"כ נצטוה להתפרש מאשתו בדרך נעל. אף כאן נמי האי נעל פרישות אשה.

לו) א"ר יוחנן, צריך האדם לבטוח בקונו, וליקח אשה, ולהוליד בנים, שלא ילך ערירי לעולם הבא. דתנו, מאי דכתיב ט) ערירים ימותו, דכל מי שאין לו בנים בעולם הזה, הוא כאלו ה לא נברא ולא היה, ונקרא ערירי מן העוה"ז, ומן העולם הבא.

לז) דא"ר יוחנן, מאחר שהאדם נושא אשה, ומוליד בנים. נקרא עבד ה'. ונוחל העולם הזה, והעולם הבא. דכתיב, ז) להניח ברכה אל ביתך. לח) משל למה הדבר דומה. למלך שנתן פקדון לשלשה בני אדם, האחד שמר את הפקדון. השני אבד את הפקדון לגמרי. השלישי טנף את הפקדון, ונתן ממנו לאחר לשמרו. לימים, בא המלך לתבוע פקדונו. אותו ששמר

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

א נ"א הנעל (דפוסים ראשונים). ב נ"א ל"ג אלא (קראקא). ג בדפוס קראקא חסר מן מכל וכל עד מכל וכל. ד נ"א קדוש (דפוסים ראשונים). ה נ"א ל"ג לא (וויניציא). ו נ"א נקרא (קראקא).

ט) (ה'שע ה) סנחס קסו. י) (שמות ג) בשלח תיו. כ) (ויקרא כ) ויחי ששה משפטים רעו. ל) (יחזקאל מד) בהשטות ח"כ ד' רעא. ד"י ת"ז ת"יב ד' כו. תכ"ב ד' עב: תק"ח ד' קטו ט"א לעיל תקת אות יח.

מאמר

הסולם

החליצה

מן היבמה, נעשית בחליצת נעל, הרומו לפרישת אשה.

לו) א"ר יוחנן צריך וכו': אר"י, האדם צריך לבטוח בקונו, לקחת אשה ולהוליד בנים שלא ילך ערירי לעולם הבא. שלמדנו, מה שכתוב, ערירים ימותו. היינו, שכל מי שאין לו בנים בעולם הזה, הוא כאלו לא נברא ולא היה, ונקרא ערירי מן העולם הזה, ומן העולם הבא.

לז) דא"ר יוחנן מאחר וכו': כי אר"י, מאחר שהאדם נושא אשה ומוליד בנים, נקרא עבד ה'. ונוחל העולם הזה והעולם הבא. שכתוב, להניח ברכה אל ביתך.

לח) משל למה הדבר וכו': משל למה הדבר דומה. למלך שנתן פקדון לשלשה בני אדם

לד) וחלצה נעלו: פירושו, כמו שאתה אמר, חלץ מהם. ר' יהודה אמר ר' חייא, כתוב, אל תקרב הלום של נעליך מעל רגליך. שואל, וכי מנעל מטהר את המקום או מטמא את המקום. אלא אמר ר' אבא, מלמד שצוה לו הקב"ה בדרך כבוד להתפרש מאשתו מכל וכל. במשה כתוב נעליך, וביהושע כתוב נעליך, דהיינו רק נעל אחת. היינו, שלא יתפרש מאשתו מכל וכל, אלא לעתים מזומנות.

לה) כי המקום אשר אתה עומד עליו: פירושו, מקום יש לך במעלה גדולה משאר בני אדם. היא המדרגה הנקראת קדש. וע"כ נצטוה לפרוש מאשתו בדרך לשון נעל. אף כאן, בחליצה, גם הנעל הזו שכתוב, וחלצה נעלו. הוא פרישות אשה. כלומר נפרישת היבס (דפו"י דף ג"ט ט"ב) 786

הפקדון, שבחו המלך ועשאו * נאמן ביתו. השני שאבד את הפקדון, האבידו מן העולם, וצוה שלא יהיה לו שם ושארית. השלישי שטנף את הפקדון, והניח ממנו לאחר, אמר המלך, הניחו לזה עד שנראה ; האחר, היאך יעשה ממה שהניח זה בידו, ובין כך לא יצא מבית המלך.

לט) זכה האחר, יצא זה לחירות. לא זכה, אמר המלך, תנו לזה עונש על שטנף את הפקדון, וישאר הפקדון שלו. רב הונא אמר, כיון דעאל עאל. (מ) ואי טנף את הפקדון ולא הניח ביד אחר לשמרו, מוציאין אותו מבית המלך, עד שיבא אחר ויתקן מה שטנף זה, והפקדון מוציאין אותו מידו של זה, ונותנין אותו לזה שתיקנו.

מא) רבי חייא אמר, כתיב ^מ ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה. כיון דאמר נשמת חיים. אמאי ויהי האדם לנפש חיה. אלא, ע"מ כן נתן הקב"ה נשמה באדם, שיהיה לנפש חיה. במערבא קורין לילודת, חיה.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(מ) (כראשית ב) לעיל יתרו א"ת כה.

ז נ"א האחר (דס"סים ראשונים).

מאמר

הסולם

החליצה

אדם, האחד, שמר את הפקדון. השני, אבד את הפקדון לגמרי. השלישי, טנף את הפקדון, ונתן ממנו לאחר לשמרו. לימים בא המלך לקבל פקדונו. אותו ששמר את הפקדון, שבחו המלך ועשהו נאמן ביתו. השני, שאבד את הפקדון, האבידו מן העולם, וצוה שלא יהיה לו שם ושארית. השלישי, שטנף את הפקדון, והניח ממנו לאחר, אמר המלך, עזבו את זה, עד שנראה מה יעשה האחר, ממה שהניח זה בידו, ובתוך כך, לא יצא מבית המלך.

לט) זכה האחר יצא וכו': זכר האחר, יצא זה לחירות. לא זכה, אמר המלך, תנו לו עונש על שטנף את הפקדון, וישאר הפקדון שלו. רב הונא אמר כיון שנכנס נכנס. פירוש, כיון שממתינים למעלה לראות מה יעשה האחר, ובתוך כך אינו יוצא מבית המלך, ע"כ אפילו אם האחר אינו זוכה, אין מוציאין אותו משם.

(מ) ואי טנף את וכו': ואם טנף את הפקדון ולא הניח ביד אחר לשמרו, מוציאין אותו מבית המלך עד שיבא אחר ויתקן מה שטנף זה, והפקדון, מוציאין אותו מידו של זה, ונותנים אותו לזה שתקנו.

פירוש, הפקדון זו היא הנשמה. המלך זהו הקב"ה. וז"ש (באות ל"ח) למלך שנתן פקדון לג' בני אדם, האחד שמר את הפקדון, שהוא הנשמה. דהיינו צדיק גמור.

(דס"י דף ג"ט ס"ב * ט"ג)

מא) רבי חייא אמר וכו': ר"ח אמר, כתוב, ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה. שואל, כיון שאמר נשמת חיים למה צריך לומר ויהי האדם לנפש חיה. ומשיב, אלא

(מב) ותו. אלהים אפיק זינין לזיניה, והיא הנשמה. והנשמה מתחלקת ומתרבה בגוף, בעוד שהיא בגוף, וכיון שיוצאה מהגוף, מתרבה ביותר, ומשגת מה שלא תוכל להשיג בעודה בגוף.

(מג) ותכף שנפרדת מהגוף, רוצה להדבק באלהים, ובגין דלא אפיקת גופא, דהוא זיניה, כמה דאפיק אלהים נשמתא דהוא זיניה, לא מתקבלת, וחוזרת ושואפת עד שתכנס בגוף אחר, כדי לקיים זרע ולשוב להדבק בגוף הטהור והזך והנקי. ומי שלא הניח בנים, לא מזדקק ליה. הה"ד, באות נפשה שאפה רוח.

(מד) רבי שמעון אמר, האי מאן דלא אשתאר בתריה גזעין לשרשא. נשמתיה אשתיצי מן ההוא דמיונא דכליל כל דמיוניו, עד דמתגלגלא, וואיתורקת ממאנא למאנא. כמד"א, ולא הורק מכלי אל כלי. מאי תקנתיה. כתיב, ובא גואלו הקרוב אליו וגאל את ממכר אחיו.

(מה) רבי יהודה אמר, מתגלגלת עד די תשכח מאנא דכשרא לאתתקנא. ואי ההוא פרוקא לא הוי, קוּזטיפא דבוּדיטא אתבר. ועל האי אתקרי, ומשלם לשונאיו אל פניו להאבידו. וכתיב, ועושה חסד לאלפים לאוהבי ולשומרי מצותי.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ח נ"א ואתרקנת (חניצא) נ"א ואתבקעת (קראקא).
ס נ"א ל"ג וכתיב (דפוסים ראשונים).

(ג) ירמיה (ב) ויחי לא לעיל אות כה. (ס) (שם מה).
(ע) (ויקרא כה) פנחס נד. (פ) (דברים ז) ב"א רכה.
(ז) (שם ה) ת"ו תס"ט ד' קג. תק"ח ד' קוד ט"ב.

החליצה

הסולם

מאמר

באות נפשה שאפה רוח. שרוח המת בלי בנים נשאף לבן הנולד מיבמה (כנ"ל אות כ"ה).

אלא על תנאי זה נתן הקב"ה נשמה לאדם, כדי שיהיה לנפש חייה, דהיינו שיוליד בנים. כי במערב קוראים לילודת חייה.

(מד) רבי שמעון אמר וכו': רש"א. מי שאינו משאיר אחריו גזעים לשורש, דהיינו שאינו מניח בנים, נשמתו כלה מאותו הדמיון הכולל כל הדמיונות, עד שמתגלגלת, והיא מורקת מכלי אל כלי. כש"א, ולא הורק מכלי אל כלי. מה תקונו. הוא כמ"ש, ובא גואלו הקרוב אליו, דהיינו היבם, וגאל את ממכר אחיו.

(מב) ותו. אלקים אפיק וכו': ועוד. אלקים הוציא מינים למינו, שהיא הנשמה, הבאה ממלכות הנקראת בשם אלקים. והנשמה היא מתחלקת לזכר ונקבה ומתרבה בגוף בעוד שהיא בגוף. וכיון שיוצאה מן הגוף, היא מתרבה ביותר, ומשגת מה שלא תוכל להשיג בעודה בגוף.

(מה) רבי יחזקאל אמר וכו': רי"א. היא מתגלגלת עד שתמצא כלי הראוי להתקן בו. דהיינו על ידי היבום. ואם אותו הגואל אינו, נשבר הכלי היקר. ועל זה כתוב, ומשלם לשונאיו אל פניו להאבידו. וכתוב, ועושה חסד לאלפים לאוהבי ולשומרי מצותי. קוּזטיפא דבוּדיטא, פירושו לפי הענין, כלי יקר.

(מג) ותכף שנפרדת מהגוף וכו': ומיד שהיא נפרדת מן הגוף היא רוצה להדבק באלקים. ומשום, שלא הוציאה גוף, דהיינו שלא הולידה בן, שהוא מינו, כמו שהוציאה אלקים את הנשמה שז"א מינו. אינה מתקבלת לאלקים. וחוזרת ושואפת עד שתכנס בגוף אחר להתגלגל. כדי לקיים זרע, ולשוב ולהדבק בגוף הטהור, והזך, והנקי שיוליד בנים. ומי שלא הניח בנים אינה קשורה בו. ז"ש

(דפו"י דף ג"ט ט"ג)

מ(ו) הילכך א"ר אבא, כתיב (ק) בצלם אלהים עשה את האדם. מה שמא
 דא אפיק זינין לזיניה. כך בעי בי"נ לאפקא זינין לזיניה. .

מסורת הזהר

(ק) (בראשית ט) נח רנב לעיל יתרו אית שמט.

הלופי גרסאות

ג"א עד כאן (קראקא).

מאמר

הסולם

החליצה

מ(ו) הלכך א"ר אבא וכו': לפיכך א"ר
 אבא, כתיב, בצלם אלקים עשה את האדם.
 מה שם זה, אלקים, הוציא מינים למינו.
 דהיינו המלכות, המוציאה תולדות, שהן
 הנשמות, כך צריך האדם להוציא מינים למינו.
 דהיינו להוליד בנים.
 טליק פרשת כי תצא